

Společný tiskový komentář

Nezávislost a důvěryhodnost ekologických organizací je cennější než projektové peníze Hnutí DUHA odmítá grant, který by omezil jeho nezávislost na Ministerstvu životního prostředí

čtvrtek 1. listopadu 2018

Aktuální článek v Deníku Referendum (<http://denikreferendum.cz/clanek/28557-ministr-brabec-se-pokousi-umlcet-kritiku-hnuti-duha-k-odpadove-politice>) popisuje kauzu, kdy ministr životního prostředí ukládá ekologické organizaci Hnutí DUHA v rozhodnutí o přidělení grantu (který v otevřeném výběrovém řízení získala organizace na projekt prosazující snižování množství odpadů) podmínky omezující nezávislost a vyjadřování odborného názoru nevládní organizace.

Asociace ekologických organizací Zelený kruh se jednoznačně postavila za svého člena Hnutí DUHA a vítá, že organizace projekt za takových podmínek jednoznačně odmítá. Zelený kruh odeslal ministru Richardu Brabcovi již minulý týden stanovisko svých členských organizací, kde neférový a netransparentní přístup k nakládání s veřejnými grantovými prostředky kritizuje a požaduje nápravu. Dopis je v příloze a zde:

<http://www.zelenykruh.cz/tiskove-zpravy/verejna-vyzva-k-rovnym-a-transparentnim-podminkam-pri-rozhodovani-a-administraci-grantu>. Za Hnutí DUHA se v této věci postavila i evropská část největšího světového sdružení ekologických organizací Friends of the Earth Europe.

Mezi základními hodnotami, které definují Hnutí DUHA, jsou nezávislost, důvěryhodnost a odbornost. A tyto hodnoty by byly plněním podmínek, jež si nárokuje Ministerstvo životního prostředí, popřeny. Hnutí DUHA i ostatní ekologické organizace sdružené v Zeleném kruhu chtějí s MŽP nadále spolupracovat, ale jako nezávislé nevládní organizace.

K podmínkám MŽP, které se neslučují s etickým kodexem ekologických organizací [1], s etickými pravidly Hnutí DUHA, ani s etickými pravidly práce úředníků [2], patří:

- schvalování všech textů (včetně informačních materiálů a autorských komentářů) vztahujících se k projektu tiskovým odborem ministerstva a odborem odpadů;
- povinnost schvalování obsahu všech informačních materiálů, které budou prezentovány na infostáncích (tedy i těch, které nevznikly v rámci projektu, nebo jsou dokonce vydány jinými organizacemi);
- zákaz aktivit, kterými by lidé mohli dát ministerstvu najevo, že požadují lepší podmínky pro předcházení vzniku odpadu a recyklaci;
- zákaz poukazovat v tiskových zprávách na jakákoliv negativa energetického využití odpadu (tedy spaloven odpadu).

Porušení kterékoli z podmínek by znamenalo možnost zastavení financování projektu, tedy i zpětné vrácení už dávno vynaložených peněz.

Problematicčnost podmínek grantu ze Státního fondu životního prostředí umocňuje to, že je uložilo ministerské rozhodnutí pouze jedinému z vítězných projektů. Ostatní projekty, které byly ve výzvě podpořeny, tyto podmínky v rozhodnutí nemají. Podmínky navíc nebyly známy na začátku výběrového řízení, ministerstvo je vtělilo až do rozhodnutí, kterým schválení projektu oficiálně ekologické organizaci oznámilo. Zelený kruh nezaznamenal od roku 1989 žádný podobný případ, kdy by ministerstvo po ukončení veřejné grantové soutěže skrytě měnilo věcné podmínky realizace některého z vítězných projektů.

Podmínky byly ex post vytvořeny na míru Hnutí DUHA a požadují nekritický přístup organizace ke spalovnám odpadů, tedy popření dosavadních i plánovaných odpadových cílů ekologické organizace. Přitom nadměrná výstavba spaloven odpadů by byla také v rozporu s oficiální politikou MŽP i státu a varuje před ní členské státy i Evropská komise [3].

Hnutí DUHA dlouhodobě kritizuje snahy o nekoordinovanou výstavbu nadbytečných kapacit pro spalování odpadů, které podkopávají růst recyklace a snižování množství odpadů. MŽP například schválilo krajům Plány nakládání s odpady, kde kraje plánují spalovat a skládkovat minimálně 52 % komunálních odpadů v roce 2025, závazné evropské směrnice však požadují aby ČR v roce 2025 nejméně 55% komunálních odpadů recyklovalo [4]. V další dekádě se má pak recyklace vyšplhat na minimálně 65%, což by nutně vedlo k předčasnému odstavování spaloven s rizikem náhrad ušlého zisku investorům ze strany státu.

Hnutí DUHA s Ministerstvem životního prostředí jednalo o zrušení nepřijatelných podmínek a vyřešení situace standardním způsobem, který se obvykle používá. Tím je důsledné uvádění takzvaného "odmítnutí odpovědnosti", které lidé mohou znát z vět jako je: *"Za obsah projektu zodpovídá Hnutí DUHA, uvedené názory nejsou oficiálním stanoviskem MŽP a MŽP za ně nemůže být činěno odpovědným."* Podmínky však zrušeny nebyly a Hnutí DUHA nemá jinou možnost než jako rovnoprávný partner spolupráci na projektu s nepřijatelnými podmínkami odmítnout. Otázku tohoto konkrétního grantu tak Hnutí DUHA považuje za uzavřenou.

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, řekl:

"Grant na náš projekt ke snižování odpadu za podmínek, které jsme předem neznali a které omezují naši nezávislost a svobodu vyjadřovat odborné názory, odmítáme. Ne proto, že bychom nechtěli s Ministerstvem životního prostředí spolupracovat, odmítáme jej proto, abychom spolupracovat mohli - jako rovný s rovným, jako nezávislá nevládní organizace se státní institucí. Je pro nás nepřijatelné zamlčovat veřejnosti zásadní souvislosti v odpadové politice a dokonce jednat proti našemu přesvědčení, našim hodnotám i odborným názorům. Důvěryhodnost, kterou jsme si u našich partnerů a podporovatelů vydobyli, je příliš cenná na to, abychom ji kvůli jakkoliv velkému grantu zahodili."

Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu, řekl:

"Ministerstvo není firma, ale státní úřad. Se svěřenými veřejnými prostředky musí zacházet transparentně. Podmínky veřejných grantových soutěží musí být předem známé a musí platit pro všechny stejně. Je smutné, že tato samozřejmá pravidla poprvé flagrantně porušuje právě ministerstvo životního prostředí."

Kontakty:

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, 723 559 495, jiri.kozelouh@hnutiduha.cz
Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu, 724 215 068, daniel.vondrous@zelenykruh.cz
Jan Piňos, média a komunikace Hnutí DUHA, 731 465 279, jan.pinos@hnutiduha.cz

Poznámky:

[1] <http://www.zelenykruh.cz/clenstvi/transparentnost-nno/eticky-kodex>

[2] Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy stanoví: *“Úředník a zaměstnanec veřejné správy dbá na to, aby jeho rozhodování bylo objektivní, nestranné a přijaté řešení bylo vždy v souladu s veřejným zájmem. Při rozhodování nesmí úředník a zaměstnanec veřejné správy preferovat osobní či skupinové zájmy ani se nechat ovlivnit pozitivními či negativními vztahy ke konkrétním osobám. Úředník a zaměstnanec veřejné správy se zdrží také všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v nestrannost jeho rozhodování.”*

[3] viz tisková zpráva Hnutí DUHA ze dne 27. ledna 2017::
<http://www.hnutiduha.cz/aktualne/komise-znovu-potvrdila-ze-spalovny-nesmi-podkopat-vysokou-recyklaci>

[4] viz například tisková zpráva Hnutí DUHA ze dne 29. listopadu 2016:
<http://hnutiduha.cz/aktualne/potvrzeno-ministerstvo-zivotniho-prostredi-posvetilo-plany-kraju-skladkovat-palit-vetsinu>

Příloha: Dopis asociace ekologických organizací Zelený kruh ministru životního prostředí Richardu Brabcovi